

Datum 2019-09-11

Diarienummer 0842/19

Socialdepartementet

s.remissvar@regeringskansliet.se

med kopia till

s.fs@regeringskansliet.se

Göteborgs Stads remissyttrande – Stärkt kompetens i vård och omsorg, slutbetänkande från utredningen Reglering av yrket undersköterska (SOU 2019:20). (Socialdepartementets diarienummer S2019/02078/FS)

Socialdepartementet har gett Göteborgs Stad tillfälle att lämna synpunkter på rubricerade remiss. Remissvaret ska ha kommit in till Socialdepartementet senast den 20 september 2019.

Sammanfattningsvis kan Göteborgs Stad konstatera att det är positivt med ett nationellt omtag i frågan och Göteborgs Stad ställer sig bakom Socialstyrelsens och Skolverkets förslag om kompetensinnehåll samt tillstyrker förslaget om att införa en skyddad yrkestitel för undersköterskor. Göteborgs Stad vill lämna följande synpunkter:

- Betänkandet har ett tydligt patientfokus och beskriver att målet med regleringen ska vara att patientsäkerheten ökar. Göteborgs Stads bedömning är att helhetsperspektivet - att se hela människan saknas och betonar det professionella omsorgsarbetet. Det finns andra områden som är viktiga att ha fokus på inom både äldreomsorgen och funktionshinderverksamheten, t.ex. bemötande, motivation och kommunikation.
- Göteborgs Stad konstaterar att utredningen har fokus på äldreomsorgen och hälso- och sjukvården samt att funktionshinderperspektivet fattas. Utredningen beskriver vare sig ett nuläge för funktionshinderområdet eller konsekvenserna för ett eventuellt införande av en skyddad yrkestitel för undersköterskan. Vidare innehåller utredningen exempel som till största delen är

hämtade ur hälso- och sjukvård och äldreomsorgen. I utredningen redovisas statistik över verksamma undersköterskor både inom äldreomsorg och till viss del funktionshinder. De verksamma undersköterskorna inom funktionshinder blir inte synliggjorda i statistiken och ger därför inte fullständig bild. Utredningen presenterar i statistik från SKL att vårdbiträde/vårdare är utbildad eller delvis utbildad personal. Detta är helt missvisande. Kodade som vårdare 2017 är funktionshinderområdets personal med utbildning från vård- och omsorgsprogrammet. Detta syns tydligt i 2018 års statistik där drygt 85 000 personer arbetar i funktionshinderverksamheten (60 000 årsarbetare). Den stora gruppen är stödassistent/ boendestödare (som i de flesta fall har samma utbildning som undersköterskan) men även personliga assistenter. När utredningen beskriver att det finns 180 000 undersköterskor finns det i själva verket minst 60 000 till.

- Omtaget som görs på nationell nivå är positivt genom att utbildningsanordnarna får ett gemensamt och likvärdigt utbildningsprogram samt att det blir angeläget för de studerande att fullfölja utbildningen. Omtaget kan förhoppningsvis få konsekvensen att yrken som kräver undersköterskekompetens professionaliseras och synliggörs, och i sin tur säkerställer kompetens och attraktivitet för flera yrken inom vård och omsorg och funktionshinder.
- Betänkandet resonerar utifrån vad Socialstyrelsens och Skolverkets kompetensinnehåll och Göteborgs Stad ser positivt på att det har tagits fram nationella kompetenskrav.
- Göteborgs Stad vill framföra att ämnesområdet barns normala lärande och utveckling fattas i de nationella kompetenskraven och finns inte beskrivet i Skolverkets eller Socialstyrelsens skrivningar. Detta är ett område som är avgörande kompetens för att arbeta inom funktionshinderverksamheten och äldreomsorgen. Personer med funktionsnedsättning har behov i ett livsloppsperspektiv, det vill säga att stödet inte främst syftar till att vårda eller rehabilitera utan till att undanröja hinder med pedagogiska, kompensatoriska stöd där både yrkeskunskaper och olika kognitiva och kommunikativa stöd är hjälpmedel.
- I utredningen beskrivs den nya vård- och omsorgsutbildningen som en utbildning som ger alla som genomgått programmet en gemensam bas, vilket förenklar och skapar en transparens för utbildare och arbetsgivare. Vidare förenklar det för arbetsgivaren vid rekrytering.

Eftersom utbildningen förändras och blir mer generell, så är det Göteborgs Stads bedömning att arbetsgivaren sannolikt behöver ta ett större ansvar för medarbetarna genom att erbjuda en mer verksamhetsspecifik introduktion och handledning.

- Göteborgs Stad vill framföra att Staden inom äldreomsorgen och funktionshinder redan har påbörjat ett arbete med differentiering av ansvar, arbetsuppgifter och lön mellan undersköterskan och vårdbiträdet.
- Befattningen undersköterska används inte som yrkestitel inom funktionshinder i Göteborgsregionen. Med den bakgrunden finns en risk att den föreslagna skyddade yrkestiteln blir för begränsad för Göteborgs Stad. Göteborgs Stad tillstyrker förslaget om skyddad yrkestitel för undersköterskor, men vill framföra att hänsyn behöver tas till yrkesgrupper med annan titel i funktionshinderområdet som kan komma att påverkas av ett eventuellt införande.
- Övergångsperioden då validering är möjlig sträcker sig över en längre period, vilket bör vara rimligt både för verksamheten och för berörda individer. Det är positivt att utredningen föreslår att en myndighet ska ansvara för största delen av valideringen. Göteborgs Stad saknar dock konsekvensbeskrivning av hur valideringen och omfattande utbildningssatsningar under övergångsperioden kommer att yttra sig för landsting och kommuner. Ett område som redan nu har identifieras är arbetsgivarens ökade krav på introduktion och handledning av medarbetare. I betänkandet saknas ekonomiska konsekvensbeskrivningar för kommuner/landsting av t.ex. validering och utbildning. Göteborgs Stad delar inte utredningens bild av att detta omställningsarbete skulle kunna göras inom ramen för befintligt arbete.

Vid behandlingen av ärendet i kommunstyrelsen förekom skiljaktiga meningar:

Daniel Bernmar (V) och Martin Wannholt (D) yrkade att kommunstyrelsens yttrande skulle ha den lydelse som anges ovan, i enlighet med stadsledningskontorets förslag (bilaga A) med ändring enligt yrkande från V och MP den 6 september 2019 (bilaga B).

Jörgen Fogelklou (SD) yrkade bifall till yrkande från SD den 5 september 2019 (bilaga C).

Helene Odenjung (L) yrkade att kommunstyrelsens yttrande skulle ha den lydelse som stadsledningskontoret föreslagit (bilaga A).

Jonas Attenius (S) yrkade i första hand bifall till yrkande från S den 6 september 2019 (bilaga D) och i andra hand bifall till yrkande från V och MP den 6 september 2019 (bilaga B).

Vid omröstning i huvudvotering beträffande Helene Odenjungs yrkande samt Daniel Bernmars och Martin Wannholts yrkande röstade Helene Odenjung (L), Hampus Magnusson (M), Naod Habtemichael (C) och ordföranden Axel Josefson (M) för bifall till Helene Odenjungs yrkande.

Daniel Bernmar (V), Martin Wannholt (D), Karin Pleijel (MP), Grith Fjeldmose (V), Jessica Blixt (D), Jonas Attenius (S) och tjänstgörande ersättarna Viktoria Tryggvadottir Rolka (S) och Jenny Broman (V) röstade för bifall till Daniel Bernmars och Martin Wannholts yrkande.

Jörgen Fogelklou (SD) avstod från att rösta.

Kommunstyrelsen beslutade med fyra röster mot åtta att bifalla Daniel Bernmars och Martin Wannholts yrkande.

Elisabet Lann (KD) antecknade följande till protokollet: Om jag hade haft rätt att rösta hade jag röstat för bifall till Helene Odenjungs yrkande.

Göteborg den 11 september 2019
GÖTEBORGS KOMMUNSTYRELSE

Axel Josefson

Mathias Sköld

Remissyttrande – Stärkt kompetens i vård och omsorg, slutbetänkande från utredningen Reglering av yrket undersköterska (SOU 2019:20). (Socialdepartementets diarienummer S2019/02078/FS)

Socialdepartementet har gett Göteborgs Stad tillfälle att lämna synpunkter på rubricerade remiss. Remissvaret ska ha kommit in till Socialdepartementet senast den 20 september 2019.

Sammanfattningsvis kan Göteborgs Stad konstatera att det är positivt med ett nationellt omtag i frågan och Göteborgs Stad ställer sig bakom Socialstyrelsens och Skolverkets förslag om kompetensinhåll. Dock fattas funktionshinderperspektivet i utredningen, varför Göteborgs Stad avstyrker förslaget om att införa en skyddad yrkestitel för undersköterskor. Göteborgs Stad vill lämna följande synpunkter:

- Betänkandet har ett tydligt patientfokus och beskriver att målet med regleringen ska vara att patientsäkerheten ökar. Göteborg Stads bedömning är att helhetsperspektivet - att se hela människan saknas och betonar det professionella omsorgsarbetet. Det finns andra områden som är viktiga att ha fokus på inom både äldreomsorgen och funktionshinderverksamheten, t.ex. bemötande, motivation och kommunikation.
- Göteborgs Stad konstaterar att utredningen har fokus på äldreomsorgen och hälso- och sjukvården samt att funktionshinderperspektivet fattas. Utredningen beskriver vare sig ett nuläge för funktionshinderområdet eller konsekvenserna för ett eventuellt införande av en skyddad yrkestitel för undersköterskan. Vidare innehåller utredningen exempel som till största delen är hämtade ur hälso- och sjukvård och äldreomsorgen. I utredningen redovisas statistik över verksamma undersköterskor både inom äldreomsorg och till viss del funktionshinder. De verksamma undersköterskorna inom funktionshinder blir inte synliggjorda i

statistiken och ger därför inte fullständig bild. Utredningen presenterar i statistik från SKL att vårdbiträde/vårdare är utbildad eller delvis utbildad personal. Detta är helt missvisande. Kodade som vårdare 2017 är funktionshinderområdets personal med utbildning från vård- och omsorgsprogrammet. Detta syns tydligt i 2018 års statistik där drygt 85 000 personer arbetar i funktionshinderverksamheten (60 000 årsarbetare). Den stora gruppen är stödassistent/ boendestödare (som i de flesta fall har samma utbildning som undersköterskan) men även personliga assistenter. När utredningen beskriver att det finns 180 000 undersköterskor finns det i själva verket minst 60 000 till.

- Omtaget som görs på nationell nivå är positivt genom att utbildningsanordnarna får ett gemensamt och likvärdigt utbildningsprogram samt att det blir angeläget för de studerande att fullfölja utbildningen. Omtaget kan förhoppningsvis få konsekvensen att yrken som kräver undersköterskekompetens professionaliseras och synliggörs, och i sin tur säkerställer kompetens och attraktivitet för flera yrken inom vård och omsorg och funktionshinder.
- Betänkandet resonerar utifrån vad Socialstyrelsens och Skolverkets kompetensinnehåll och Göteborgs Stad ser positivt på att det har tagits fram nationella kompetenskrav.
- Göteborgs Stad vill framföra att ämnesområdet barns normala lärande och utveckling fattas i de nationella kompetenskraven och finns inte beskrivet i Skolverkets eller Socialstyrelsens skrivningar. Detta är ett område som är avgörande kompetens för att arbeta inom funktionshinderverksamheten och äldreomsorgen. Personer med funktionsnedsättning har behov i ett livsloppsperspektiv, det vill säga att stödet inte främst syftar till att vårda eller rehabilitera utan till att undanröja hinder med pedagogiska, kompensatoriska stöd där både yrkeskunskaper och olika kognitiva och kommunikativa stöd är hjälpmedel.
- I utredningen beskrivs den nya vård- och omsorgsutbildningen som en utbildning som ger alla som genomgått programmet en gemensam bas, vilket förenklar och skapar en transparens för utbildare och arbetsgivare. Vidare förenklar det för arbetsgivaren vid rekrytering. Eftersom utbildningen förändras och blir mer generell, så är det Göteborgs Stads bedömning att arbetsgivaren sannolikt behöver ta ett större ansvar för medarbetarna genom att erbjuda en mer verksamhetsspecifik introduktion och handledning.

- Göteborgs Stad vill framföra att Staden inom äldreomsorgen och funktionshinder redan har påbörjat ett arbete med differentiering av ansvar, arbetsuppgifter och lön mellan undersköterskan och vårdbiträdet.
- Befattningen undersköterska används inte som yrkestitel inom funktionshinder i Göteborgsregionen. Med den bakgrunden blir den föreslagna skyddade yrkestiteln för begränsad för Göteborgs Stad. Det kan vara värt att fundera över om det är en ”skyddad yrkesexamen” som snarare är aktuellt eller att föreslå skyddade yrkestitlar för undersköterska och stödassistent/boendestödjare. Detta så att funktionshinderområdet inkluderas och tydliggörs i arbetet.
- Övergångsperioden då validering är möjlig sträcker sig över en längre period, vilket bör vara rimligt både för verksamheten och för berörda individer. Det är positivt att utredningen föreslår att en myndighet ska ansvara för största delen av valideringen. Göteborgs Stad saknar dock konsekvensbeskrivning av hur valideringen och omfattande utbildningssatsningar under övergångsperioden kommer att yttra sig för landsting och kommuner. Ett område som redan nu har identifieras är arbetsgivarens ökade krav på introduktion och handledning av medarbetare. I betänkandet saknas ekonomiska konsekvensbeskrivningar för kommuner/landsting av t.ex. validering och utbildning. Göteborgs Stad delar inte utredningens bild av att detta omställningsarbete skulle kunna göras inom ramen för befintligt arbete.

Yrkande angående – Remiss från Socialdepartementet - Stärkt kompetens i vård och omsorg (SOU 2019:20) - slutbetänkande från utredningen Reglering av yrket undersköterska - tjänsteutlåtande

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen:

1. Stadsledningskontorets förslag att avstyrka utredningens förslag om att inrätta en skyddad yrkestitel för undersköterskor avslås.
2. Yttrandet ändras i enlighet med de förändringar som anförs i detta yrkandets brödtext.

Yrkandet

Utredningen föreslår att en person med en undersköterskeexamen eller motsvarande kompetens kommer att få ansöka om bevis om rätten att använda yrkestiteln undersköterska. Detta innebär att bara den med ett sådant bevis får använda sig av titeln undersköterska inom hälso- och sjukvård, socialtjänst eller funktionshinderområdet. Den som saknar bevis får inte använda sig av en titel som kan förväxlas med yrkestiteln undersköterska

Vi delar stadsledningskontorets uppfattning att funktionshinderområdet är tämligen bortglömt i utredningen. Vi delar däremot inte bedömningen att på den grunden avstyrka utredningens förslag om att inrätta en skyddad yrkestitel för undersköterskor.

Vi föreslår följande ändringar i yttrandet:

Andra stycket i förslag till yttrande:

”Sammanfattningsvis kan Göteborgs Stad konstatera att det är positivt med ett nationellt omtag i frågan och Göteborgs Stad ställer sig bakom Socialstyrelsens och Skolverkets förslag om kompetensinnehåll. Dock fattas funktionshinderperspektivet i utredningen, varför Göteborgs Stad avstyrker

förslaget om att införa en skyddad yrkestitel för undersköterskor. Göteborgs Stad vill lämna följande synpunkter”

Ändras till:

”Sammanfattningsvis kan Göteborgs Stad konstatera att det är positivt med ett nationellt omtag i frågan och Göteborgs Stad ställer sig bakom Socialstyrelsens och Skolverkets förslag om kompetensinnehåll samt tillstyrker förslaget om att införa en skyddad yrkestitel för undersköterskor. Göteborgs Stad vill lämna följande synpunkter”

Punkt 8 i förslaget till yttrande

- Befattningen undersköterska används inte som yrkestitel inom funktionshinder i Göteborgsregionen. Med den bakgrunden blir den föreslagna skyddade yrkestiteln för begränsad för Göteborgs Stad. Det kan vara värt att fundera över om det är en ”skyddad yrkesexamen” som snarare är aktuellt eller att föreslå skyddade yrkestitlar för undersköterska och stödassistent/boendestödjare. Detta så att funktionshinderområdet inkluderas och tydliggörs i arbetet.

Ändras till:

- *Befattningen undersköterska används inte som yrkestitel inom funktionshinder i Göteborgsregionen. Med den bakgrunden finns en risk att den föreslagna skyddade yrkestiteln blir för begränsad för Göteborgs Stad. Göteborgs Stad tillstyrker förslaget om skyddad yrkestitel för undersköterskor, men vill framföra att hänsyn behöver tas till yrkesgrupper med annan titel i funktionshinderområdet som kan komma att påverkas av ett eventuellt införande.*

Yrkande / yttrande angående – Remiss från Socialdepartementet – Stärkt kompetens i vård och omsorg (SOU 2019:20) – slutbetänkande från utredningen Reglering av yrket undersköterska

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen:

1. Kommunstyrelsen avstyrker stadsledningskontorets remissvar och ersätter svaret med texten i bilaga 1.

Yrkandet:

Det finns ett stort behov av att utbildningen blir enhetlig, håller kvalitet och ger nödvändiga kunskaper för arbetet som är anpassat till arbetsmarknadens behov. Den skyddade yrkestiteln undersköterska bör kopplas till den nya vård-och omsorgsutbildningen. Den som har avlagt undersköterskeexamen eller har motsvarande kompetens ska efter ansökan få ett bevis om rätt att använda yrkestiteln undersköterska. Lagen är tänkt att träda i kraft 1/1 2025.

Sverigedemokraterna delar utredningens bedömning om att socialstyrelsen samråder med arbetsmarknadens parter att ta fram en vägledning för hur kompetenskriterier för yrket undersköterska kan användas i arbetet med validering av omvårdnadspersonalens kompetens.

Vi bedömer att samråd mellan socialstyrelsen och arbetsmarknadens parter behöver påbörjas så snart den nya vård-och omsorgsutbildningen är beslutad. Man bör ta fram en vägledning för hur kompetenskriterier för yrket undersköterska kan användas i arbetet med validering av omvårdnadspersonalens kompetens.

Vi finner inte att det p g a avsaknaden av funktionshinderperspektivet finns skäl nog att avstyrka förslaget om validering. Inom funktionshinderrådet går det utmärkt att fortsatt skilja på undersköterska och stödassistent/boendestödare*.

* En stödassistent kan fortsatt vara en mycket god tillgång för vårdtagaren utan att ha en gymnasieexamen eller validering av sin titel. Vi ska inte försvåra dagens situation med att finna lämpliga stödassistenter/boendestödare. Här ska livserfarenheter och andra tidigare yrken likväl kunna tillgodoses som meriter. Det gynnar stödassistenten i tillgängligheten i att kunna få ta sig an ett arbete, likväl som det gynnar vårdtagaren/ brukaren. Lämpligheten som person bör fortsatt ha högsta prioritet i just detta område.

Bilaga 1

Göteborgs stad ställer sig positiva till och delar utredningsförslagen. Regleringen av en yrkestitel för undersköterskor innebär en kvalitetssäkring och stärker kvaliteten och säkerheten i hälso-och sjukvården. Patienten prioriteras och patientsäkerheten säkerställs genom krav på språk, kompetens och bedömningsförmåga. Att kunna tillgodogöra sig utbildningen och omsätta kunskaperna i praktiken hos vårdtagaren är av högsta vikt.

Regleringen innebär att det finns bestämda yrkeskvalifikationer med en nationell likvärdig utbildning som ger en undersköterskeexamen, vilket också ökar attraktionen för yrket. Göteborgs Stad tillstyrker att den skyddade yrkestiteln för undersköterska kopplas till den nya vård-och omsorgsutbildningen.

Yrkande angående remiss från Socialdepartementet - Stärkt kompetens i vård och omsorg

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen:

1. Meningen: "Dock fattas funktionshinderperspektivet i utredningen, varför Göteborgs Stad avstyrker förslaget om att införa en skyddad yrkestitel för undersköterskor" i remissyttrandet stryks och ersätts med meningen: "Göteborgs Stad tillstyrker förslaget om att införa en skyddad yrkestitel för undersköterskor".
2. Översända det reviderade remissyttrandet till Socialdepartementet.

Yrkandet

Remissyttrandet lyfter ett antal berättigade synpunkter på utredningen. Vi ser dock inte att dessa ger anledning att avstyrka förslaget om att införa skyddad yrkestitel för undersköterskor. Vi vill därför revidera yttrandet i denna del och istället tydligt tillstyrka förslaget att undersköterskor får en skyddad yrkestitel. Det är ett viktigt steg i rätt riktning även om det också krävs att man kopplar arbetsuppgifter till regleringen.